

Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties

Gemeentefinanciën Voorjaar 2018

FAMO, 8 juni 2018

Annelies Kroeskamp
Ministerie BZK

Thema's

- I Voorjaarsnota
- II Meicirculaire
- III Sociaal Domein
- IV Overig (Herziening, IBP, Regio envelop)

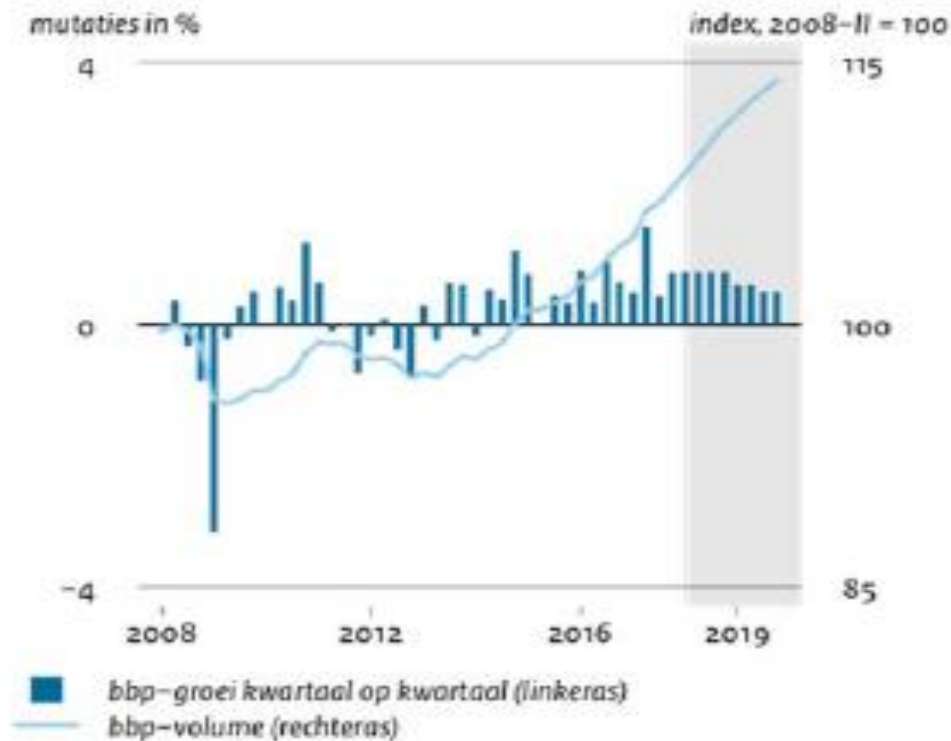

Sterke economische groei leidt tot hoogconjunctuur

Bbp-groei per kwartaal

I Voorjaarsnota: positief beeld

- De economie groeit, de werkloosheid daalt en de overheidsfinanciën staan er goed voor.
- De raming van de belasting- en premieontvangsten stijgt € 2,2 miljard t.o.v. de raming Miljoenennota 2018.
- Ondanks de hoogconjunctuur, toch lager begrotingsaldo in 2018 en 2019. Oorzaak: hogere overheidsbestedingen.
- Financiële meevallers bij de zorg (€ 600 mln.), sociale zekerheid (€ 270 mln.) en Rijkbegroting-eng (ruim € 200 mln.) helpen bij het opvangen van de kosten van het verlagen van de gaswinning.
- NB Ruilvoetsystematiek afgeschaft!

I Voorjaarsbesluitvorming

Uitgaven door kabinet Rutte III:

Uitgaven	2022, in mln. €
Volumebesluit gas	900
Groningen (regiofonds)	200
Hogere EU-afdrachten	200
Brexit (Douane en NVWA)	102
Oprichting LNV	37

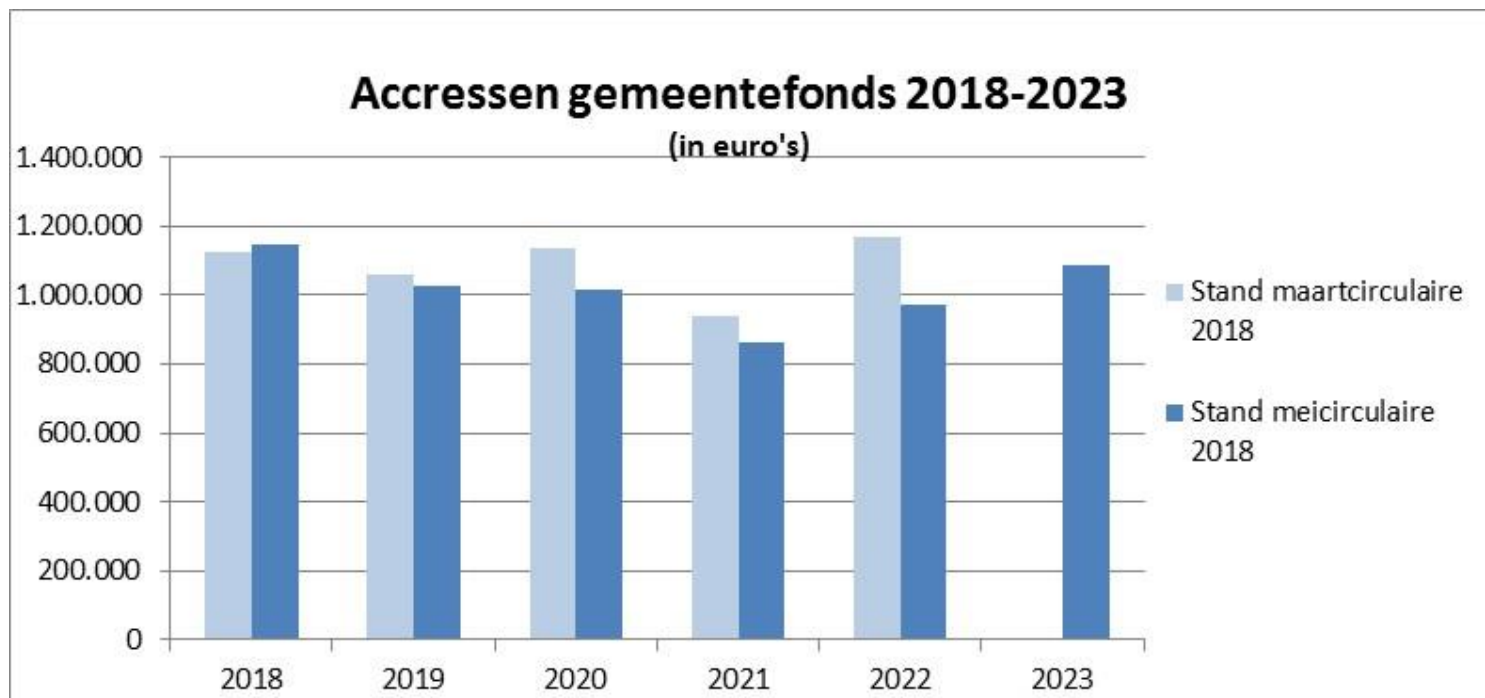
II Meicirculaire 2018

- Accres
- Overheveling integratie-uitkering Sociaal domein
- BTW-compensatiefonds
- Deflator

II Accres

II Meicirculaire - accres

- Neerwaartse bijstelling 2017 € 23 mln.
- Opwaartse bijstelling 2018 van € 24 mln.
- De periode 2019 - 2023 wordt accresontwikkeling neerwaarts bijgesteld oplopend tot structureel € 431 mln. in 2022.
- Belangrijkste verklaring voor neerwaartse bijstelling ligt in lagere ontwikkeling van de loon- en prijsontwikkeling.

II Overheveling Integratie-uitkering Sociaal domein

5 vooraf gestelde voorwaarden:

- 1) De herverdeeleffecten worden minimaal gehouden;
- 2) Het moet mogelijk blijven om de integreerbare onderdelen de komende jaren te volgen in de algemene uitkering;
- 3) Vormgeving zo eenvoudig en begrijpelijk mogelijk;
- 4) Zo dicht mogelijk aansluiten bij de huidige werkwijze;
- 5) Het aantal momenten waarop herverdeling plaats vindt wordt zoveel mogelijk beperkt;

II Overheveling Integratie-uitkering Sociaal domein

Werkwijze: Uniformering van de verdeelmodellen

- De maatstaven die worden gebruikt in de integratie-uitkering Sociaal domein zijn overgenomen in de algemene uitkering.
 - Verschillen in definities en peilmomenten tussen AU en IUSD zijn gelijkgetrokken.
- Alle hieruit voortkomende positieve en negatieve herverdeeleffecten worden opgeheven door middel van een suppletie-uitkering.
 - De suppletie-uitkering blijft van toepassing tot de verdeelmodellen sociaal domein binnen het gemeentefonds naar verwachting in 2021 integraal zijn aangepast.

II Overheveling Integratie-uitkering Sociaal domein

Niet-integreerbare onderdelen

Aantal onderdelen van de IUSD kunnen per 2019 nog niet overgeheveld worden.

- Voogdij/18+ en voorheen Wajong en voorheen Wsw gaan naar verwachting per 2020 over
- Overheveling Beschermd wonen zal, tenzij nadere inzichten de overheveling in de weg staan, plaatsvinden in 2021
- Wsw en voorheen Wsw/Beschut werk kunnen niet geïntegreerd worden met de algemene uitkering

NB De onderdelen worden op de gebruikelijke wijze geïndexeerd met de loon- en prijsbijstelling

II BTW-compensatiefonds (BCF)

- Vanaf de meicirculaire 2018 nieuwe werkwijze t.a.v. ruimte onder plafond BCF.
- De werkwijze die gehanteerd wordt in de begrotingen van het gemeentefonds wordt vanaf nu ook toegepast in de circulaire van het gemeentefonds.
- Vanaf uitkeringsjaar 2019 wordt alleen de raming van het huidige jaar verwerkt in de septembercirculaire.

II Uitkeringsfactor in constante prijzen

- Uitkeringsfactor wordt niet meer gedefleerd met de prijsontwikkeling van het bruto binnenlands product.
- Aan de in de circulaire gepresenteerde uitkeringsfactor in constante prijzen werd meer status toegekend dan beoogd. (slechts suggestie om rekening te houden met nominale ontwikkelingen)
- CPB onderscheidt verschillende potentiële loon- en prijsindicatoren. Fondsbeheerders willen niet voorschrijven op welke wijze gemeenten het beste rekening kunnen houden met hun nominale ontwikkelingen.

III Sociaal domein: evaluatie verdeelmodellen

- Kwantitatief verdeelonderzoek aangeboden aan Tweede Kamer
- Verdeelmodellen vs gemeentelijke praktijk
- Afwegingskader Financiële-verhoudingswet: knelpunt relevant voor verdeling?
- Onderzoek begeleid door brede commissie

III Sociaal domein: evaluatie verdeelmodellen

Uitkomsten:

Breed opgehaald → breed palet aan knelpunten

Voorbeelden knelpunten i.r.t. verdeelmodellen:

- hogere kosten door bereik nieuwe doelgroepen
- effect stedelijkheid op kosten
- opeenstapeling sociale problematiek
- relatief zwaar gewicht medicijngebruik

Niet alle knelpunten relevant voor Fvw, sommige behoeven nadere onderbouwing

AEF: investeer in verspreiding kennis over verdeelmodellen

III Sociaal domein: evaluatie verdeelmodellen

Hoe nu verder?

- Breed kwantitatief vervolgonderzoek gericht op integrale nieuwe verdeling verdeelmodellen sociaal domein gemeentefonds per 2021
 - start onderzoek najaar 2018
 - onderzoek jeugd loopt mee: verschillen tussen uitgaven gemeenten, bestemming daarvan en verdeling
- Eerst: gezamenlijk traject selecteren onderzoeksmethode
- Structurele nieuwe verdeling duurt nog even vs gemeenten die nu tekorten ervaren → bestuurlijk gesprek

III Sociaal domein: 3D-enquete begrotingen

- jaarlijkse web-enquête in samenwerking met de provinciale financieel toezichthouders
- 4de onderzoek, hoge respons (87%): 337 gemeenten

Geeft macrobeelden op basis van informatie die gemeenten zelf geven

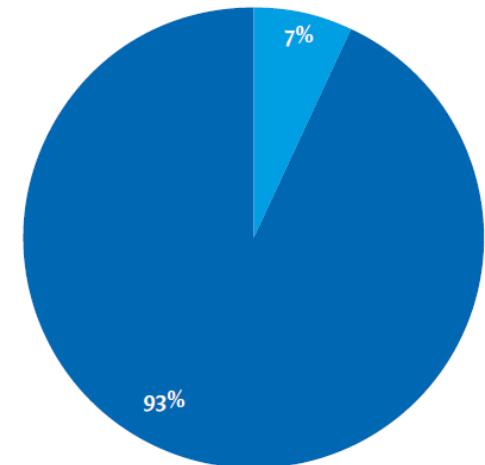

III Sociaal domein: enquête uitkomsten

- Onderbouwingen ramingen steeds reëler, budgetneutraliteit blijft belangrijk uitgangspunt
- Transformatie: gemeenten verwachten nog wel een paar jaar nodig te hebben
- Overgrote deel gemeenten heeft middelen gereserveerd om financiële risico's SD op te vangen
- 93% van de gemeenten verwacht dat accountant goedkeurend oordeel afgeeft bij jaarrekening 2017

Vraag 16.

Verwacht u dat het sociaal domein aanleiding geeft voor uw accountant om een niet goedkeurend oordeel af te geven bij de jaarrekening 2017?

- Ik verwacht dat het sociaal domein aanleiding geeft voor onze accountant om een niet goedkeurend oordeel af te geven
- Ik verwacht dat de accountant wel een goedkeurend oordeel zal afgeven

Voortgang interbestuurlijk programma (IBP)

Sinds ondertekening programmastart IBP (14 feb) opgaven hard aan de slag. Onder andere:

- Nationale woonagenda, 23 mei jl.
- Klimaatakkoord op hoofdlijnen (voor de zomer)
- Bestuursakkoord klimaatadaptatie (voor de zomer)

Passende financiële verhoudingen

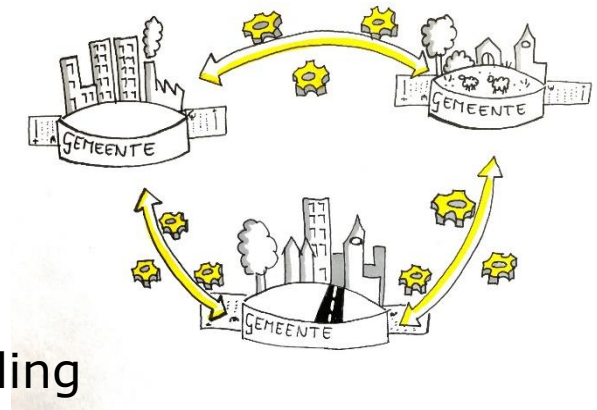
Tijdens Bestuurlijk Overleg Financiële verhoudingen (23 mei jl.) hebben kabinet en koepels een aantal procesafspraken gemaakt:

- Verruiming buffer en daarmee verlagen van de EMU-norm (norm van -0,4% bbp)
- Uitstel inwerkingtreding koepelvrijstelling BTW op samenwerken (wordt dus later dan 1 jan 2019)
- Herziening gemeente- en provinciefonds

Passende financiële verhoudingen

- Kabinet maakt werk van aanpassingen financiële verhoudingen: ondersteunen bestuurskracht en samenwerking
- Inzet op **vier** sporen:
 1. Herijken verdeling gemeentefonds
 2. Herijken verdeling provinciefonds
 3. Inrichting uitkeringsstelsel
 4. Kennisontwikkeling en informatieverspreiding
- Via IBP ook aandacht voor knelpunten wet- en regelgeving irt maatschappelijke doelen

Passende financiële verhoudingen

- Heroverweging verdeling in twee trajecten:
 - Evaluatie verdeelmodellen sociaal domein
 - Herijking rest verdeling gemeentefonds
- Integrale afweging gemeentefonds totaal
- Ambitie: aankondigen wijzigingen meicirculaire 2020
- In overleg met VNG over hoe gemeenten te betrekken

Regio-enveloppe

- €950 miljoen gedurende kabinetsperiode voor aanpak regionale knelpunten: Regio Deals
- Ca. €550 mln voor zes prioritaire opgaven: Eindhoven, Rotterdam-Zuid, Zeeland, ESTEC, nucleair en BES.
- Op korte termijn Kamerbrief met aanpak en uitgangspunten resterende bedrag van ca. €400 mln.
- Deze zomer indiening proposities eerste tranche.

Regiodagen

Gemeentefinanciën

28 juni Rotterdam
3 juli Zwolle
5 juli Den Bosch

Samen meer bereiken

Voorziening Knelpunten Sociaal domein en transformatiefonds

- Op 24 mei 2018 heeft het VNG-bestuur over de voorziening Knelpunten Sociaal domein gesproken om tot een definitief voorstel te komen voor de Algemene ledenvergadering van de VNG van 27 juni 2018. Het voorstel zal op korte termijn aan de gemeenten worden toegezonden.
- In juni 2018 worden de 'spelregels' van het Transformatiefonds Jeugd gepubliceerd. Hierin staat beschreven op welke wijze een jeugdzorgregio een bijdrage uit het transformatiefonds kan ontvangen, en aan welke voorwaarden voldaan moet worden. De 'spelregels' zijn in samenwerking tussen het Rijk en de VNG opgesteld.

Meicirculaire- BTW-compensatiefonds (EXTRA)

- De nieuwe werkwijze heeft geen gevolgen voor de uiteindelijke omvang van het gemeentefonds. De nieuwe werkwijze in circulaire betekent enkel een verschuiving van het moment dat de ruimte onder het plafond BCF wordt verwerkt in de raming van de algemene uitkering.
- Financiën zal zoals gebruikelijk in de septembercirculaire gemeenten blijven informeren over de actuele stand van de ruimte onder het plafond en de (voorlopige) uitgaven uit het BCF voor de komende jaren. Hierdoor blijft het voor gemeenten mogelijk om in hun begrotingen rekening te houden met de ruimte onder het plafond BCF

10 ingrediënten voor een succesvolle regiodeal

1. Regionale opgave centraal, match andere agenda's pré
2. Regionale coalitie: publiek en privaat
3. Integraliteit, samenhang, brede welvaart
4. Gaat draagkracht regio te boven
5. Commitment regio (minimaal 50% cofinanciering)
6. Eenmalige impuls, structureel effect
7. Governance/uitvoeringskracht
8. Concreet, in projecten, uitvoering kan starten
9. Impact onderbouwd: doeltreffend en doelmatig
10. Meerwaarde voor (ook andere regio's in) Nederland
...een raamwerk, het blijft maatwerk

Spoor 3 Uitkeringsstelsel

- Kritiek: Stelsel is ingewikkeld en wordt niet consequent toegepast
 - DU's met convenanten
 - Te veel afzonderlijke uitkeringstypen
- Ontwikkeling: meer samenwerking tussen overheidslagen
 - Verticale verantwoording knelt
 - Beleidsinformatie nodig
- Uitdaging: een stelsel dat:
 - Eenvoudig is
 - Consequent toepasbaar is
 - Passend bij de manier waarop Rijk, provincies en gemeenten willen (samen)werken

Spoor 4 Kennisontwikkeling en informatieverbreiding

- Mythes en misverstanden (blijkt o.m. uit evaluatie AEF)
- Kennispeil verhogen bij verschillende doelgroepen
- Inzicht vergroten door betere informatieverbreiding

